

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Qvi ... Illas Omnes Complectitvr Historias, Qvæ Post Secvndam Sex
Tomorvm Editionem ...

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1586

VD16 ZV 1269

De passione Domini nostri Iesu Christi, Sermo diui Ephrem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77432)

nostram substantiam & conseruationem tendit, atque omne incommo- dum pro- pulsat, eamque vim habet, vt spurcitiem omnem abstergat. Si adulterium aurum nanciscatur, per explorantem inflammationem purgat, nē in futurum cum mun- do condemnemur. Omnes enim morbos, immissasque calamitates purgat: quem- admodum ait Apostolus, Si enim nos ipsos diiudicemus, non vtiq̄ iudicare- mur. Cū iudicamur autem à Domino, corripimur, vt non cum hoc mundo di- nemur. Atque hoc est quod ait, Itaque qui percipit corpus & sanguinem Domini, ipsiusque spiritu vnimur, ac Christi corpus efficitur. Panis hic delibatio est fu- turi panis, qui supersubstantialis est. Siquidem supersubstantiale, vel futurum sig- nificat, hoc est panem futuri seculi, vel eum qui ad tuendam substantiam nostram adhibetur. Quamobrem siue hoc, siue illo modo accipiat, corpus Domini apte dicitur. Viuificus etenim spiritus est caro Domini: quandoquidem ex viuifico spi- ritu concepta est. Quod enim ex spiritu natum est, spiritus est. Quæ tamen non eò à me commemorantur, vt corporis naturam submoueam, ac de medio tollam, ve- rum vt illud viuificum esse ac diuinum ostendam.

1. Cor. 11.

Super-
sub-
stantiale
quid signi-
ficet.

Iohan. 3.

Basil. in Li-
turg.

Panis ante
consecrati-
onem dicitur,
post ve-
rò corpus
Domini.
1. Cor. 10.

Hæreticis
nec danda
Euchari-
stia nec ab
ipsis sume-
da.

Matth. 7.

1. Cor. 10.

Quod si nonnulli panem ac vinum corporis ac sanguinis Domini figuram esse dixerunt, quemadmodum ille diuinitus afflatus Basilius, non hoc post conse- crationem dixerunt, sed antequam oblatio ea consecraretur, hoc vocabulum vsurparunt. Participatio autem etiam hoc sacramentum dicitur: quia per illud diuinitatis lesu participes efficitur. Communio itē optimo iure appellatur: quia per illud cum Christo commercium habemus, ac carnem ipsius & diuinita- tem percipimus, atque ad eò nos inter nos communicamus atque copulamur. Quoniam enim ex vno pane participamus, omnes vnum Christi corpus, & vnus sanguis, & aliorum membra efficitur, Christi que concorporei existimus. Cæ- terum illud pro viribus caueamus, nē sacramentū hoc vel ab hæreticis accipiamus, vel illis demus. (Nolite enim sanctū dare canibus, inquit Dominus, nec proiciatis margaritas vestras ante porcos:) nē alioquē & eorū errorē, & condemnationem, no- bis cōtrahamus. Nā si omninò hoc affert istud sacramentū, vt & Christo, & alijs vniamur, nō est dubiū quin omnibus, qui nobiscum illud percipiūt, animo ac vo- luntate copulemur. Ex voluntate quippè cōiunctio hæc existit, non autem citra ani- mi nostri sententiam. Omnes enim, vt Apostoli verbis vtar, vnum corpus sumus, quoniam ex vno pane participamus. Figura porò rerum futurarum idcirco di- cuntur, non quod non verè corpus ac sanguis Christi sunt, sed quod nunc quidem diuinitatis Christi per ea participes efficiamur, tunc autem intellectuali modo, ac per solum ad spectum.

**SERMO DIVI EPHRÆM VIRI SANCTISSIMI
ET ILLUMINATISSIMI, ECCLESIAE EDISSENÆ
Diaconi, de Passione Domini Saluatoris, Ambrosio Camaldul-
lensi interprete.**

Martij 25.

Pro pecca-
toribus tra-
ditus est Do-
minus.

I OQVI timeo, & narrationem plenam horro- ris lingue officio aggredi. Est enim reuerà metus ingens de passione Domini Saluatoris verba facere, & tentare tanta rei indi- gnitatem explicare. Hodie nanque Dominus noster tradi- tus est in manus peccatorum. Sed cuius rei gratia est tradi- tus sanctus, innocens, cælestis Dominus, ac sine peccato? Qui nihil peccauerat, hodie traditus est. Venite, fratres, dis- camus quare traditus sit Christus Saluator noster. Propter nos impios Dominus traditur, vt liberet à morte proprios non obtupescat: Peccantibus seruis Dominus traditur, vt liberet à morte proprios seruos, qui antè peccauerant. Perditiōnis ac tenebrarū filij in tenebris exierunt cum comprehendere, qui in istu oculi poterat oēs exurere. Vidit illorum audaciam Do- minus & vesanā iracundiam, seq; ipsum cum omni mansuetudine sponte sua im- piorum tradidit manibus. Vinxerunt perditimaculatam Dām, illuferuntque ei, qui alligauerat fortem insolubilibus nexibus, nosq; à peccatorum nostrorū vincu- lis soluerat. Texerūt & coronam spinarū, quas pro fructu tulerat vinea Iudæorū. Illusc.

SURIUS

q̄ber
10ber
RVIII
5

Illuserunt ei Regem appellantes, & conspuerunt in facie eius, cuius adspicium oēs cælorum virtutes contremiscunt. En rursus angustia, dolor & lachryma cor meum occupant, dum considero Dominum contumelias, probra, verbera, spura, tanta lenitate tolerantem. Venite, discamus miserationum ipsius magnitudinem. Dulcis Dominus seruum inutilem & incontinentem habuit in paradiso volupratis, qui ubi peccauit, tortoribus traditus est. Vidit pius Dominus deficientem inter flagella, & misericordia motus, vt seruum eximeret à pœna, semetipsum pro illo flagris exposuit.

Gen. 8.

Volebam hinc finem facere ob nimij stuporis magnitudinem, sed rursus veritus sum, ne per meum silentium irritarem Spiritus gratiam. Paveo tamen, fratres, non leuiter, dum ista pronuncio, tremuntque omnia ossa mea, cum ea diligenti admota consideratione discuto. Ipse omnium conditor Deus noster & Dominus ante Caipham hodiè sedit, quasi vnus ex reis, vnusque ministrorum ei alapam dedit. Tremunt cor meum hæc omnia cogitans. Sedet seruus, Dominus stat, & qui plenus erat sceleribus, contra infantem atque ab omni peccati labe alienum sententiam dicit. Contremuerunt cæli, fundamenta orbis terræ concussa sunt, expauerunt Angeli omnes atque Archangeli, Gabriel & Michael facies suas alis contexerunt, Cherubin tremantia sub rotis seabdiderunt, Seraphin illa horas alas ad inuicem collissis visa sunt, cum daret minister iniquitatis alapam Domino maiestatis. Quomodo igitur non protulerunt fundamenta terræ motum atque tremorem, cum hora illa contumelijs affici creatorem suum cernerent? Cogito, ac tremore concutio, rursusque compungor, intruens lenissimam tolerantiam benignissimi Domini. Tremunt ecce renes mei, dum loquor. Creator qui de pulvere terræ hominem per gratiam finxerat, à manibus, quas ipse formauerat, alapam accipit.

Iustus Dominus ab iniusto seruo condemnatur.

Alapam accipit.

Caucamus sollicitè, fratres, ne ista omnia simpliciter audiamus, quæ pro nobis Dominus pertulit, sed ea sollicitè rulinemus, & iugi meditatione voluamus. Dic, minister infelix, dic serue nequam: Cuius rei gratia Dominum alapis cædis? Serui quidem omnes, cum liberi efficiuntur, accipiunt alapam, vt mortali libertate potiuntur. At ipse, ô infelix, cum sit omnium liberator, iniuste alapa cæditur. Quid putas mercedis accipere à Caipha pro huiusmodi alapa? Ergone non audisti? Ergone non didicisti, quoniam filius est omnium Domini? Alapam quidem dedisti omnium Domino, sed seruus seruorum factus es in æternum, opprobrium & abominatio omnium, æterno damnatus incendio. Grande miraculū fratres, stuporis plenissimum est, cernere Christi Regis ac Domini nostri mansuetudinē. Palma cæsus à seruo, rationabiliter prudenterque respondit cum ôni mansuetudine ac reuerentiâ. Seruus furit, Dominus patitur. Irascitur seruus, Dominus in sua benignitate persistit. Indignationis aculeos, rixamque tumultuantis animi, iræ maximè tempore, quis continet? Dominus noster hæc omnia pertulit benignitate sua. Quis tuâ, ô mitissime Domine, patientiâ, aut ferre aut explicare possit.

Mansuetudo eius quantâ.

Huc accedite, charissimi, dilecti Christi, compunctione simul & affectu summo Redemptoris illecti. Venite consideremus pariter, quid hodie contigit in Sion ciuitate Dauid. Semen Abraham charum atque electum quid hodie gessit. Immaculatum nempe Dominum tradidit morti. Hac die Christus Saluator noster per iniquorum manus iniustissime ligno Crucis affixus est. Venite omnes, & corpus nostrum abluamus lachrymis atque gemitibus, quia Dominus noster & Rex gloria pro nobis impijs morti est traditus. Si quis forte nostrum dilectissimi cuiuspiam atque charissimi audiat subito mortem, vel ipsum dilectum mortuum ante oculos suos iacere repente conspiciat, immutatur facie, eiusque serenitas adspicere obnubilatur. Ita & lucidus sol ex alto cæli axe contumeliam Domini pendentis in Crucem conspicens, immutatus est facie, contraxit lucis suæ igneos radios, iniuriamque Domini videre non sustinens, mœrore se vestiuit & tenebris. Ita & Spiritus sanctus ex templo considerans dilectum Iesum appensum in ligno Crucis, rupto honesto illo templi velo à summo vsque deorsum, continuo exiuit de templo. Creatura

Crucifigitur.

Sol in mœrore eius obscuratur.

Mar. 15.

omnis in metu ac tremore fuit, quando mortuus est Saluator noster, cælestis Rex, Dominus maiestatis. Nos autem peccatores etiam contemnimus semper, propter quos ille traditus est, qui solus sine peccato fuit. Ridemus quotidie audientes passionem & cōtumelias Domini & Salvatoris nostri, diebusque singulis delicias querimus,

ac omni studio vestis curamus ornatum. Sol ecce propter contumeliam Domini, splendorem lucis suae conuertit in tenebras, vt nos videntes ipsum imitemur. Dominus tuus, o infelix, pro te in cruce contumelias afficitur, & tu vestis molliem & ornamenta sectaris? Non tremit cor tuum, non mens tua exhorrescit hæc audiens? Qui solus sine peccato est, propter te impiæ traditur morti, iniurias, opprobria, vera patitur: ipse verò superbia tumidus audis hæc omnia?

At verò congruum ac decens est, vt grex rationalis vniuersus pastorem suum iugiter ambiat, eumque semper videre desideret. Ità obsecro, reueremini illum. Nolite cibis lautioribus & delicijs seculi contra propositum religionis assuescere, sed in omni exercitatione vestra in pastorem vestrum semper intendite, vt ab eius vestigijs nunquam aberretis. Nè, quæso, imitatores Iudæorum simus, vt populus durus, perfidus, inobediens, & bona Dei, Saluatorisque beneficia irritans iugiter. Altissimus propter Abraham fidelem famulum suum, pronumque ipsius deuoti-

Vide hic imponi de lectu ciborum, & à lautioribus abstinentiam. Exod. 16.

Matt. 27.

In passio- ne Domini iugiter meditan- dum.

onis affectum, tulit ab initio duritiam ac perfidiam populi, manna de celo ad manducandum dedit eis: verum ipsi cælesti cibo indigni, allia concupierunt, ci- bos planè malè olentes. Aquam rursus ex petra in deserto eis produxit, sed ipsi ho- rum vice sibi acetum dederunt, suspendentes in ligno. Curemus, fratres, ne Iudæo- rum participes inueniamur, crucifigentes Dominum creatorem nostrum. Metua- mus semper, habentes ante oculos passionem Redemptoris nostri. Meditemur al- siquæ poenas ipsius atque supplicia. Propter nos enim passus est impassibilis Domi- nus. Pro nobis crucifixus est, qui solus sine peccato fuit. Quid nos, fratres, ei redde- re, quid tantis eius beneficijs retribuere vnquam poterimus? Attendamus ergò nobis ipsis, nè passiones eius irremus. Huc omnes, Ecclesiæ filij, accedite, qui sancto & precioso sanguine immaculati agni redempti estis. Venite, meditemur pas- siones Christi cum gemitu & lachrymis, atque inter meditandum contremisca- mus, dicentes ad inuicem: Christus Saluator noster pro nobis peccatoribus mor- ti traditus est. Perpende, frater, quidnam sit quod audisti. Deus sine peccato, Altis- simi filius, pro te traditus est. Aperi cor tuum, considera ipsius passiones diligen- ter, & ita tecum tacitus volue. Deus, in quem peccatum cadere non potest, hodiè traditus est, hodiè illusus, hodiè consputus, hodiè flagris cæsus, hodiè percussus ala- pis est, hodiè coronam spineam tulit, hodiè crucifixus est cælestis agnus. Contre- miscat cor tuum, horreat anima tua, in hac iugi meditatione passionum Domini tui quotidie lachrymas funde. Dulces quippe nimium sunt eiusmodi lachrymæ: il- lustraturque anima passiones Christi iugiter versans. Huiusmodi sit semper medi- tatio tua. Lachrymare quotidie, gratias referens Domino pro his, quæ pro te pas- sus est, vt in die aduentus eius sint tibi lachrymæ tuæ gloria, & exultatio ante tribu- nal illud terribile iudicis. Affligere tu quoque, dum intentè cogitas, quæ pro te per- tulit pius ac mirrissimus Dominus. Tolera tentationes, gratias ex animo referens. Beatus sanè, qui semper antè oculos habet cælestem Dominum, & passiones eius, qui que seipsum crucifixit mundo, qui omnibus vitijs, terrenisque negotijs mortuus est, qui imitator factus est Domini sui. Hæc sapientia, hæc prudentia, hic affectus est fidelium omnino famulorum, cum semper imitatores sunt Domini sui in o- peribus bonis. Adspice, o homo, immaculatum Dominum in Cruce pendentem, & audes infelix in delicijs & risu peragere cursum, quo viuis in terra? An ignoras, miser, quòd is, qui crucifixus est, Dominus, de his omnibus abs te exiget rationem? Tu quidem nunc negligis, & contemnens, rides, & passim delicijs solueris: sed ve- niat profectò dies illa terribilis, dies vltionis, cum sine fine lugebis, ac præ doloribus tuis in igne perpetuo cum eiulatu proclamabis, neque erit omnino qui responde- at & misereatur animæ tuæ.

Grates a- git author Deo pro suis benefi- cijs.

Adoro te, Domine, benedico te, pie, precor te, sancte, tibi procido, amator ho- minum Domine, te, immaculate, glorifico, quoniam tu vnigenitus Dominus omnium, qui solus sine peccato es, pro me indigno & peccatore morti traditus es, & morti Crucis, vt peccatoris animam liberares, & à peccati nexibus solueres. Quid tibi pro his omnibus retribuam, Domine? Gloria tibi, pijsime, gloria tibi, misericordissime, gloria tibi longanimis, gloria tibi, qui omnia peccata remittis, gloria tibi, qui descendisti saluare animas nostras. Gloria tibi, qui te in vtero Virgi- nis nostra carne vestisti, gloria tibi, qui pro nobis es natus. Gloria tibi, qui propter nos tentus es, gloria tibi, qui vincus es, gloria tibi, qui flagris cæsus es. Gloria tibi, qui con-

SURIUS

q. bar-
nolher
RVIII
5

DE COMPASSIONE MARIAE VIRGINIS.

105

qui conspuratus es, gloria tibi, qui crucifixus es, gloria tibi, qui sepultus es, gloria tibi, qui resurrexisti die tertia. Gloria tibi, qui predicatus es, gloria tibi, qui creditus es, gloria tibi, qui assumptus es in caelum, gloria tibi, qui cum gloria ingenti sedes ad dexteram Patris. Gloria tibi, qui iterum venturus es in gloria Patris & sanctorum Angelorum, ad iudicandum omnem animam, qua irritas facit sanctas passiones tuas, in hora illa horrenda atque terribili, quando virtutes caelorum mouebuntur, cum simul venient Angeli, Archangeli, Charubin & Seraphin cum tremore magno in conspectum gloriae tuae, cum tremefacta quatiuntur fundamenta terrae, & spiritus omnis exhorrebit praestimabili gloria immensa maiestatis tuae. In illa hora, quaeso, operari me manus tua sub alis tuis, & liberet animam meam a sempiterno igne, & stridore dentium, & exterioribus tenebris, & perpetuo gemitu, ut ego te sanctum Dominum & Redemptorem nostrum benedicens, dicam: Gloria tibi, Domine, qui me peccatorem per immensas miserationes benignissime pietatis tuae saluare dignatus es: Qui cum Patre & Spiritu sancto viuus & regnas per omnia secula seculorum, Amen.

Luc. 21.

LAMENTATIO SANCTISSIMAE DEI
GENITRICIS PROPE CRUCEM STANTIS, PER

eundem diuum Ephraem.

S T A N Sapud Crucem purissima Virgo, Saluatorem que in ligno suspensum suspiciens, plagas reputans, intuitus & clauos, querelas, colaphos, ac flagellationem, cum graui-
bus suspirijs, cum fletu ingenti, cum lamentis dolorosissimis exclamauit, dicens: Mi fili dulcissime, dilectissime fili, quomodo Crucem sustines? Mi fili, & mi Deus, quomodo sputa, clauos, & lanceam, quomodo pateris a lapas, rursus, iniurias, spineam coronam, purpuream vestem, spongiam, arundinem, fel & acetum: Quomodo pendes in Cruce de-

Martij 25.
Iohan. 19.

ndatus, mi fili, qui caelum nubibus contegis? Quomodo sitim fers, qui es opifex, quiq; mare & aquas omnes creasti: Quomodo moreris insons in medio seclitorum? Quidnam commisisti: Qua in re, fili mi, Hebraeos offendisti: Et cur ergo te isti inimuli iniqui, simul ingrati, Cruci suffigunt: Quorum claudos & permultos valetudinarios sanasti, mortuos viuificasti, paraliticum, id est, membris omnibus laxatum, con-
solidasti, mi fili piensissime: qui ab utero caecum illuminasti, mi saluator, viduae filium suscitasti, o omnium vita: qui filiam Cananae seruasti, Centurionis filium a morte liberaasti. Arena, quantum uis numerosa, mensuram habere potest, at tua miracula, fili, omnem prorsus modum excedunt. Lazarum a monumento suscitasti: Mi Lazare, inquit, exi de sepulchro: & vox tua eum traxit ab inferis, & ad vitales auras reuocauit. Tu vero quomodo interis, fili mi dulcissime, magnanime Deus: Deficio te suspiciens in ligno suspensum, conclauatum, plagisq; plenum, mi fili.

Psalm. 16.
Psalm. 55.

Luc. 5.
Iohan. 9.
Luc. 7.
Matt. 3.

Iohan. 11.

O Iudaei illeges, & Christi interfectores, iniqui in Deum, & in creatorem uestrum ingrati, nonne manna uos aluit in eremo? Nonne mare per Moysen diremit? Nonne traduxit in terram promissionis? At tu, popule nequam, & Christi abnegator, pro commodis & bonis contraria reponis, pro manna fel, pro aqua acetum. Amarissima repotione potarunt impij, mi fili. Quinq; panibus aluisti quinque hominum milia: Iudaeam tuis concionibus impleristi, mi fili. Vbi nunc pulchritudo tua fili? Vbi tuus modo decor? Quomodo in Cruce extinctus es, mi fili, & Deus meus: Sol lumensuum obscurauit, & alius factus est, splendida luna in tenebras euanuit, petrae sunt perfractae, & monumenta aperta, templiq; velum in duo est discissum. Creaturae conditorem suum & opificem cognouerunt: & hi peruersi & miseri Hebraei aures obstruerunt, oculos clauferunt, ne solem nunquam occidentem suspectarent, fili mi.

Exod. 16. 14
Iosue. 4.

Iohan. 6.

Iohan. 19.
Luc. 23.

O Gabriel Archangele, & minister Domini, o Gabriel Archangele, age causam tuere. Vbi nunc illud Aue: Vbi benedictum Aue, quod mihi dixisti, Angele? Vbi nunc latitia ac benedictio, qua dixisti ad me: Benedicta tu in mulieribus? Ad quid uero moerorem & uictimam filij mei, quam eram acceptura, non denunciasti? Semper tribulationes, gemitus, Iudaeorum immensam inuidiam, ingratitude peruerforum

Luc. 1.